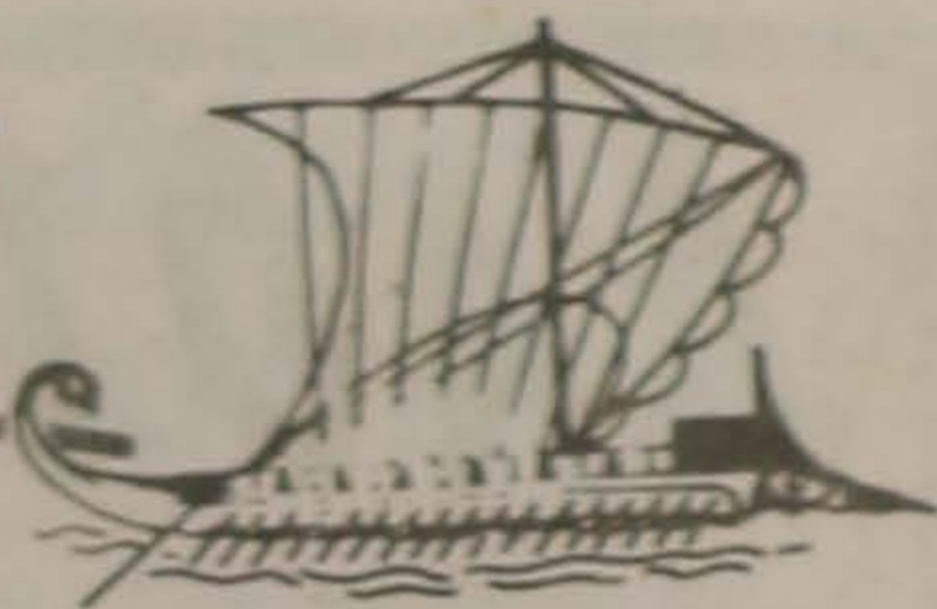

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 10ο
ΦΥΛΛΟΥ 105

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΚΟΥΝΤΟΥΡΟΣ 1999
(ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ)

Στιγμιότυπο από το τμήμα της χορωδίας της Ε.Λ.Β. που λειτουργούσε στην χρονική περίοδο από το 1984 - 85 υπό τον κ. Σύμο Τσιπουρίδη.

Ο κ. Τσιπουρίδης είναι από τα βασικά στελέχη της Ε.Λ.Β. με μια ξεχωριστή προσφορά στην ποντιακή παράδοση.

Η ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ ΣΥΓΧΑΙΡΕΙ ΤΟΝ κ. ΣΤΑΘΗ ΠΕΛΑΓΙΔΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΩΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αξιότιμε κ. Πελαγίδη,
Η εκλογή σας σε καθηγητή Πανεπιστημίου ήταν αναμενόμενη για όσους παρακολουθούν την πολυσέλιστη προσφορά σας.
Και μόνο η γόνιμη παρουσία ενός πνευματικού μπροστάρη εντός και εκτός των συνόρων της χώρας δικαιολογεί απόλυτα μια τέτοια προαγωγή.

Η Ευξείνος Λέσχη δεν μοιράζει αβασάνιστα και απλόχερα τα όμορφα λόγια. Απονέμει με φειδώ και όπου αξίζει τα εύσημα. Για τον Στάθη όμως τον Πελαγίδη, τον δραστήριο και καταξιωμένο επιστήμονα δεν έχουμε πρόβλημα αρχής.
Χρησιμοποιούμε τον καλό λόγο χωρίς καμία δυσκολία, γιατί κάθε

έπαινος που τον αφορά έχει και ένα αντίκρισμα, κάθε εγκώμιο κρύβει και μια αλήθεια. Γνωρίζουμε ότι δεν επιδιώκете την προβολή. Προσφέρετε πάντοτε αθόρυβα μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας. Αλλά στη ζωή είτε το θέλουμε είτε όχι, πέρα από το καλό, υπάρχει το καλύτερο και το άριστο που πρέπει να το επισημάνουμε σαν παράδειγμα.
Έχουμε την πεποίθηση ότι, όσο ανεβαίνετε την κλίμακα της ιεραρχίας, θα νιώθετε εντονότερα το χρέος να παραμείνετε

όπως ακριβώς είστε. Ένας απλός, ήρεμος, γλυκομίλητος, άκνους, ανυποχώρητος οραματιστής χωρίς αλαζονικές τάσεις που μάχεται διαρκώς στο πλευρό του λαού για ένα καλύτερο αύριο.
Ευχόμαστε, πέρα από το ολόθερμα συγχαρητήρια, να διατηρήσετε αμείωτη τη μαχητικότητα που σας διακρίνει, έχοντας όπως πάντα, σαν στόχο, τα πανανθρώπινα ιδανικά και τα αδικαιώτα οράματα του Ποντιακού Ελληνισμού.

**Με εξαιρετική τιμή
Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Ιωάννης Μιχαηλίδης
Ο Γεν. Γραμματέας
Μιχαήλ Γερασιμίδης**

Σημ. «Αργοναύτης»: Με τη σειρά του και ο «Αργοναύτης» αισθάνεται την ανάγκη να συγχαρεί δημόσια τον κ. Στάθη Πελαγίδη για την εκλογή του ως Πανεπιστημιακού Δασκάλου. Η προσφορά του κ. Πελαγίδη στην παιδεία και στα γράμματα είναι ανεκτίμητη. Είναι ένας πολυτάλας, στοχαστικός και ενάσθητος δάσκαλος.

Στην προσωπικότητά του αμίγλη η ηνική ευγένεια με τη δωρική βαρύτητα. Αποτελεί, ο κ. Πελαγίδης ένα μεγάλο πνευματικό κεφάλαιο για τον τόπο μας.

Σας σφίγγουμε, κ. Πελαγίδη, το χέρι με χαρά και εκτίμηση.

Γιάννης Μελετιδής

Η Ευξείνος Λέσχη Βέροιας, με αισιοδοξία απενίζει το μέλλον ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Η Ευξείνος Λέσχη Βέροιας ιδρύθηκε το έτος 1955 από ξεριζωμένους συμπατριώτες μας, με σκοπό τη διατήρηση και διάδοση της πολιτιστικής παράδοσης του Ποντιακού Ελληνισμού. Η προσφορά της κατά κοινή ομολογία υπήρξε πληθωρική και πρωτότυπη.

Πραγματοποίησε, στο διάβα του χρόνου, σωρεία εντυπωσιακών εκδηλώσεων εντός και εκτός των συνόρων της χώρας. Η διαρκής και γόνιμη παρουσία των τμημάτων της σε χώρες της Ευρώπης, της Αμερικής, άφησε μοναδικές εντυπώσεις. Αν ήθελε κανείς να σημειώσει τους τίτλους των πολιτιστικών της εξορμήσεων, θα χρειαζόταν χιλιάδες σελίδες.

Παράδοση, τέχνες, γράμματα υπηρέτηθηκαν κατά τον καλύτερο τρόπο και δημιουργήθηκε μια στέρεη υποδομή για την παραπέρα ανοδική της πορεία. Τα ζωντανά της τμήματα όπως: χορευτικά, χορωδία, θεάτρου, εκμάθησης λύρας και, το τμήμα νεολαίας, δίνουν τη σκληρή μάχη για να μοιλάσουν την παράδοσή με τον σύγχρονο τρόπο ζωής που έχει το στοιχείο της ανεξέλεγκτης ξενομανίας. Διαθέτει επίσης, δανειστική βιβλιοθήκη, εκδίδει μηνιαία εφημερίδα, πραγματοποιεί ποντιακές ραδιοφωνικές εκπομπές που αναφέρονται επιτυχώς στην αδικαιώτη ιστορία μας, τα ήθη και τα έθιμά μας. Έχει πλούσιο αυθεντικό λαογραφικό υλικό για το υπό κατασκευή μουσείο μας. Το καφενείο - ψιστοριά της Ευξείνου Λέσχης με τις δύο όμορφες αίθουσες και τον σύγχρονο εξοπλισμό αποτελεί εστία ζεστασιάς και κοινωνικών εκδηλώσεων.

Διαθέτει επίσης ανάλογους χώρους (εντευκτήριο) για άλλου είδους εκδηλώσεις κυρίως του τμήματος νέων. Η ταινία «προσκύνημα στον Πόντο» και τα παραδοσιακά ημερολόγια με φωτογρα-

φίες από τις αλησμόνητες πατρίδες, αποτελούν κέντρισμα για τους μελετητές (ιστορικούς, κοινωνιολόγους, λαογράφους). Το κοινωνικό της έργο και ιδιαίτερα η συμπαράστασή της στους συμπατριώτες από την πρώην Σαβ. Ένωση είναι σημαντική.

Τέλος, πέραν των τεσσάρων δικών της γραφείων, οικοδομεί σε ιδιόκτητο οικοπεδο δέκα στρεμμάτων ένα πολιτιστικό κέντρο πολλαπλών χρήσεων, δύο χιλιάδων πεντακοσίων τετραγωνικών μέτρων που σε συνδυασμό με τις ιστορικές μονές του Βερμίου (Παναγία Σουμελά - Βαζελώνας - Περιστερώτας) β' αποτελείσει ένα απόρρητο μετερίζι ενάντια στη λαίλαπα της άκριτης ξενομανίας που απειλεί τις παραδόσεις μας.

Η Ευξείνος Λέσχη, με αισιοδοξία απενίζει το μέλλον.

Δύο νέες πνευματικές καρπογονίες του συνεργάτη μας Γιώργου Χ. Χιονίδη

Ο ανεκτίμητος συνεργάτης μας και ιστορικός της πόλης μας, κ. Γιώργος Χ. Χιονίδης, με την αξεπέραστη φιλοτιμία του, συνεχίζει εδώ και δεκαετίες να προσφέρει τον πνευματικό του μόχθο στην τοπική μας ιστορία και την ανιδιοτελή δημοσιογραφική του πένα στα προβλήματα της Πατρίδας και τα εθνικά ιδεώδη.

Ο κ. Γιώργος Χ. Χιονίδης, έχει υψώσει την αξιοπρέπεια πάνω από τον πλούτο και τις ταπεινές φιλοδοξίες και έχει καταστεί ο πνευματικός πνεύμονας της πόλης μας, ο οδοδείκτης στη θέαση του Ωραίου, του ηθικά ωραίου, που πηγάζει από την αλήθεια.

Στο πανύψηλο και πολύκλαδο συγγραφικό του δέντρο, ήρθαν τώρα να προστεθούν ακόμα δύο άλλα καρποφόρα κλαδιά. Το πρώτο αναμάζεται «Ο Μητροπολίτης της Βέροιας Αρσένιος, πρώτος δολοφονηθείς ιερέρας, από τους Τούρκους», Έκδοση της Λέσχης Λαίων της Βέροιας, Βέροια 1998. Το δεύτερο «Η απελευθέρωση της Κατερίνης από τον τουρκικό ζυγό», Έκδοση «Τέρπος», Κατερίνη 1498.

Τα δύο αυτά πονήματα, έρχονται να εμπλουτίσουν τις ιστορικές μας γνώσεις, αλλά και να αποτελέσουν κόσμημα για τις βιβλιοθήκες μας.

Συγχαίρουμε και ευχαριστούμε, από καρδιάς, τον κ. Χιονίδη και γι' αυτήν την πνευματική του καρπογονία.

Γιάννης Μελετιδής

Επιστολή από τη μακρινή Αυστραλία

Αγαπητοί φίλοι σας ευχαριστώ που δεν με ξεχνάτε. Την εφημερίδα «ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ» την εκτιμώ και με ενδιαφέρει. Είναι ένα φρούριο στην αφοσίωση που μας παραμονεύει πάντα και ένα λαμπρό παρόν στον αλησμόνητο Πόντο.

Σας στέλνω ένα τσεκ \$ 50 δολαρίων Αυστραλίας, για να ενισχύσω την λαμπρή πορεία του «ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ».

Με εκτίμηση
Π. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Υ.Γ. Χαιρετισμούς σε όλα τα μέλη της «Ευξείνου Λέσχης» ιδιαίτερα την κυρία που με έγραψε συνδρομητή, όταν ήρθε στην Αυστραλία και τον φίλο όλων μας, τον κ. Κώστα Καραπαναγιωτίδη.

Σημ. «Αργοναύτης»: Αγαπητέ συμπατριώτη, το Δ.Σ. της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας σας ευχαριστεί για τα καλά σας λόγια και για το έμβασμά σας. Σας συγχαίρουμε και σας σφίγγουμε το χέρι.

ΓΡΑΦΤΕΙΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΜΑΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Εσπείρεν άλλας

Ο μακαρίτης ο Περικλής ο Κασαπελίδης ασό Ροδοχώρ Ναούσης εκτός από ποιητικός τραγοδιάνος έτονε και πολλά εφευρέτης σα αστεία.

Ενα ημέραν που εκάθετον απές στην αυλήνατ και έπλεκεν καλάθ, έρθεν σιμάτ η θείαμ η Τσιαβατρίνα, ένας γραιήτσα που ο νούσατς πολλά κ' έκοφτεν. Ο καιρόν πα αμόν αρχίνεσεν να ψιχαλιζ. Θεία Τσιαβατρίνα, λέατεν ο Περικλής με τα ούτο την υγρασίαν να σπέρτς άλας, ντο καλά φυτρών. Μώσε παλαλέ, λέατόν η ζαβαλίσα η γραία τ' άλας πα φυτρών; Ναι, λέατεν, και βεβαιώνάτο ο Περικλής, ατώρα εξέβεν άλας με χοντρά κουκούτσια καλά σπορωμέον, φυτρών και το στρέμμαν εβγάλ πολλά τσουβάλια άλας. Η θείαμ έπίστεψεν ατά ντο έξειν, και επήεν ίσα στον πακάλ τον Γιώ τ' Αλατσόγλη, εγόρασεν δέκα οκάδες χοντρών άλας και έσπείρεν ατό σο οικόπεδον απές δίπλα σο ρέμαν. Οπως έτον το μέρος Πα υγρόν τ' άλας ογλήγορα ελύεν κ' ασ περμέν η Τσιαβατρίνα να φυτρών.

Αρ εδέκαν δεκαπέντε ημέρες και έναν ημέραν ο Περικλής επήεν σο σπίτι τση Τσιαβατρίνας κι ερώτεσέν άτεν, θεία Ζωή τ' άλας εφύτρωσεν; Γιώκ ρίζαμ, τιδέν κ' είδα να εξέβαν απάν φύττρια. Γι' ασ πάμε να ελέψ κι εσύ το χωράφ.

Οντας επήαν επί τόπου μερμίκας είδεν πολλά ο Περικλής, και λέατεν, ντο περιμέντο να φυτρώνε, τα μερμίκας και τα πυολία, όλιον τ' άλας εκουβάλτασάτο.

2. Ο Γιωρίκας

Όταν έρθαμε α συν Πατρίδαν αδά, εφτωχοί και παντέρημοι ο Εποικισμός ούλτσ κατ' εδώκεν, χωράφια, οσπίτια, άλογα, ζα, γαιδούρια, ό,τι έτον.

Τον Γιωρίκαν πα εδώκεν ολίγα χωράφια, έναν χτηνόπον και έναν βουδόπον. Αλλά ο Γιωρίκας απατά χαπάρ κείχεν. Κ' εγνώρεζεν ποίον εν τω χτήνον και ποίον το βουδ' ο Μώζον.

Έναν ημέραν εποίεν το χτήνον

να κρατίατο σα γαρκά. Χωρίς να εγροικά έλυσεν τον Μώζον και εχπάστεν. Οι παιδάντ εγρήβωσαν και εκράνατατον γερά και έγκαν το γαρκόν. Τερούν! Το γαρκόν εκές ξάη κι σιμών, κι τερεί τον Μώζον.

- Καλοτερούν αφκά κες, κι λέενατον: Εσύ βουδ έγκες. Ατός πα κλείσκειται κα, καλοτερίατον και λέει: Εσύ είναι Μώζον "Άθος επήκαμε".

- Ο καυμένον ο Γιωρίκας, το θελκόν ασό αρσενικόν πα κ' επόρεσεν να εγνωριζ.

Σημ. Τα ανέκδοτα μας τα έ-

δωσε ο Γεροπλάτανος Παναγιώτης Κιαγχιδής. Τον ευχαριστούμε

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. αβόλιστος = αβύθιστος
2. αβουκάτος = συνήγορος
3. αγγεύω = αγγίζω
4. αγκαλώ = μηνύω
5. αγλαθάζω = αυλακιάζω
6. αδρύς = λιπαρός
7. αδρύνω = ταγγίζω
8. αθίζω = καλλωπίζω
9. ακαμάτς = ακαμάτης
10. ακροστής = ακροστής
11. αλυκόν = αλμυρό
12. ανασπάλλω = ξεχνάω

Γάμος και Χάρ'

Δεν ξέρω αν κι αλλού συμβαίνει αυτό που συνηθίζεται και κρατιέται με θρησκευτική θα έλεγα ευλάβεια απ' τους Καρσλήδες, ακόμα κι απ' τους καθαυτό πόντιους της περιοχής Φλώρινας. Την Χαρ' (δώρα) εννοώ, στην χαράν (στον γάμο). Καθώς πλήθος άλλων συνηθειών και τελετουργιών πατροπαράδοτων έχουν εγκαταλειφθεί και ξεχαστεί η ΧΑΡ' παραμένει, ενισχυμένη μάλιστα κι επισιμότερη, κραυγαλέα!

Τι είναι αυτή η ΧΑΡ'!! Είναι κύρια τα χρηματικά ποσά που καλούνται να καταθέσουν οι καλεσμένοι, υπέρ των νεόνυμφων ακόμα και υπέρ του κουμπάρου στο τραπέζι των δώρων όπου συνηθως παρίστανται ο γαμπρός, ο κουμπάρος, οι πρώτοι συγγενείς και ο τελάλτς (ο κήρυκας). Αυτό φυσικά δεν γίνεται καν στο σπίτι του νεόγαμπρου όπου στρώνονταν τα τραπέζια παρακάθονταν οι καλεσμένοι κι έτρωγαν κι έπιναν κι εχόρευαν κι ανάμεσα σε πλήθος άλλων ωραίων και γραφικών συνηθειών (ετέτα) έρχονταν κι η σειρά των δώρων όπου καθένας πρόσφερε "το κατά δύναμιν" σ' ενίσχυση της καινούργιας οικογένειας...

Σήμερα με στόχο και "την χαρ'" καλούνται στον γάμο μέχρι κι εκείνοι με τους οποίους αλλάχτηκε κάποτε μια "καλημέρα", μαζεύονταν σ' ένα κέντρο, κάποτε μακριά ακόμα κι απ' τα χωριά των νεόνυμφων, όπου βεβαίως και τρώνε και πίνουν και χορεύουν ενίοτε χωρίς καν λύρα την πατροπαράδοτη αλλά με κλαρίνα κι αυτά και, ο τελάλτς: Τώρα κύριοι θα κάνουμε και το συνηθίο των δώρων, την χαρ'...

Οι καλεσμένοι πλησιάζουν με τα χιλιάρικα στο χέρι και να ο πρώτος που ακουμπά στα χέρια του κλητήρα κάποια απ' αυτά κι ο κλητήρας (κι εδώ είναι το, κατά γνώμη μου, απαράδεκτο μέχρι και φοβερό) ο τάδε χαρίζ' πέντε χιλιάδες δραχμές (φωνάζει ο κλητήρας) και στα παιδιά του.

Απ' εδώ και πέρα αρχίζει ο προβληματισμός των ανθρώπων, ο συναγωνισμός, η άμυλλα, όταν οι εγωισμοί και τ' άλλα παρόμοια μεταβάλλουν την προσφορά των δώρων σε αληθινό ΧΑΡΑΤΣΩΜΑ.

Οι καλεσμένοι δεν μπορούν να κάνουν κι αλλιώς από το να συγκεντρώσουν υπέρ των οικοδεσποτών 100, 200, 300 και 400 χιλιάδες δρχ. ποσόν που πάντα υπερκαλύπτει όποια έξοδα του γάμου κι αδειάζει τα όχι και τόσο ανθηρά βαλάντια των παρισταμένων της αναπόφευκτης κι εκμεταλλεύσιμης "ψωρουπερηφάνειας", και να μεν αυτά τα χρήματα κάποτε θα μπουν και στα χέρια που "εχάρτσαν", όμως, εύλογα αναρωτιέται κανείς μην οι όμορφοι ποντακοί γάμοι μεταβάλλονται έτσι σε εμπορικές θα έλεγα επιχειρήσεις σε βάρος μάλιστα κι εκείνων που δεν έχουν να περιμένουν ανταπόδοση και, μήπως είναι καιρός, αφού συγχρονίστηκαν κι εκμοντερνοποιήθηκαν (κατά την γνώμη μου κακώς) οι γάμοι μας, να εγκαταλειφτεί κι αυτή η "επιχείρηση, η ΧΑΡ'!..."

Γε. Γρηγοριάδης

ΡΩΣΟΠΟΝΤΙΟΙ

"Σε μια λαϊκή αγορά, ένας νεαρός Ρωσοπόντιος άπλωσε μια κουβέρτα με κάτι ψιλοπράματα για πούλημα. Απέναντί του, ένας κοτοπούλας, μόλις τον είδε, άρχισε να βρίζει: "Τουρκόσποροι, τι θέλατε και ήρθατε εδώ; Ηρθατε να μας φάτε το ψωμί μας; Να φύγετε, δε σας θέλουμε".

Ο Ρωσοπόντιος δεν ήξερε ελληνικά, δεν καταλάβαινε. Φώναξε τον παππού του, που στέκονταν λίγο πιο πέρα και άκουγε. Εκείνος, ατάραχος, πλησίασε τον υβριστή και του είπε με πεντακάθαρα ελληνικά: "Άκου, παιδί μου, μια κουβέντα θα σου πω, και βαλ' την καλά στο μυαλό σου: "Εάν, εσύ είσαι Έλληνας, εγώ είναι Έλληνα!"

Ο κόσμος χειροκρότησε με ενθουσιασμό. Εφυγα συγκινημένος και εγώ

Βλέπω, ακούω, θυμάμαι...σκολιάζω

Ο Τραπεζούντιος Βησσαρίων

Της ΜΑΡΙΑΣ ΖΟΝΝΕ

Η Τραπεζούντα, στην οποία γεννήθηκε ο καρδινάλιος και λόγιος Βησσαρίων (1403) ήταν η πρωτεύουσα της ακμάζουσας ελληνικής αυτοκρατορίας των Μεγαλοκομνηνών, πόλη μεγαλοπρεπής, με 200.000 κατοίκους, με πλούτο, εξαιρετική κίνηση και βαθύτατο ελληνισμό, σύμφωνα και με τις διηγήσεις ξένων ταξιδιωτών.

Τον Βησσαρίωνα ανέλαβε από μικρό ο μητροπολίτης της Τραπεζούντας Δοσίθεος, αφού κατά την εποχή εκείνη τα γράμματα, η επιστήμη και η σοφία δεν ήταν δυνατόν να χωριστούν από τη θρησκεία και αφού μόνον η εκκλησία είχε τη δύναμη και την ικανότητα να μορφώνει νέους ανθρώπους. Ο Βησσαρίων συχνά συνόδευε τον προστάτη του μητροπολίτη στις μεγάλες δεξιώσεις, που δίδονταν, είτε στο ναό του Αγίου Ευγενίου (μάρτυρα και πολιούχο της Τραπεζούντας), είτε στις ιστορικές μονές Σουμελά, Βαζελώνα και Περιστερώτα.

Στη μητροπολιτική βιβλιοθήκη και προ παντός στη βιβλιοθήκη του τραπεζουντιακού παλατιού, ο Βησσαρίων γνώρισε τους κλασικούς συγγραφείς, τον Θαλή, τον Αναξίμανδρο, τον Αναξίμενη, τον Αριστοτέλη, τον Δημοσθένη, τον Σωκράτη, τον Πλάτωνα κ.α. και ήρθε σ' επαφή με χειρόγραφα - θησαυρούς του παλατιού. Ο Πλάτινα, ο βιογράφος του Βησσαρίωνα απορεί με την ικανότητα του μικρού Βησσαρίωνα να μπορεί να αφομοιώνει τους κολοσσούς - φιλοσόφους της αρχαίας εποχής. Ο Βησσαρίων σε ηλικία δεκαεπτάσάρων ετών έφυγε από την Τραπεζούντα και πήγε στην Κωνσταντινούπολη, στο μεγαλύτερο πνευματικό κέντρο του κόσμίου ολοκλήρου, καθόσον μεγάλοι ιστορικοί εκείνης της εποχής χαρακτηρίζουν τη βασιλεύουσα ως αληθινή Αναγέννηση που προηγήθηκε τις ιταλικής. Το 1423 ο Βησσαρίων έγινε μοναχός και σ' αυτή την εποχή γράφει τα πρωτόλεια έργα ("Μονωδία στο θάνατο του Μανουήλ Παλαιολόγου" και "Τρεις μονωδίες στη Θεοδώρα Κομνηνή" έργα που ενθουσίασαν τους σύγχρονούς του.

Ο Βησσαρίων στην Κωνσταντινούπολη γνωρίζεται με τους σοφούς Χρυσόκοχη, Χρυσολωρά αλλά και με ξένους φιλομαθείς, ενώ για να πλουτίσει τις γνώμες του μεταβαίνει στην Πελοπόννησο, στον Μυστρά, με σκοπό να ακούσει το σοφό Γεώργιο Γεμιστό, τον Ιλήθωνα. Αφοσιωμένος, ο Βησσαρίων στα θρησκευτικά ιδανικά, ήταν σε θέση να διακρίνει όλες τις υπερβολές, τις οποίες είχε μοιραία το δίδαγμα του Πλήθωνα και να κρατήσει μόνον τις πολύτιμες πλατωνικές γνώσεις του δασκάλου του.

Όταν κατά το 1435 ο Βησσαρίων επέστρεψε από τον Μυστρά στην Κωνσταντινούπολη είχε ήδη γίνει πασίγνωστος σ' όλους τους εκκλησιαστικούς και πολιτικούς κύκλους για το εξαίρετο πνεύμα του. Ο Βησσαρίων το 1438 στη σύνοδο Φλωρεντίας και Φεράρας υποστήριξε την ένωση των εκκλησιών, ελπίζοντας ότι μπορούσε να επιχειρηθεί σταυροφορία, για να σώσει το βυζαντινό κράτος, που κατέρρεε. Το 1439 προσχώρησε στη Δυτική Εκκλησία και τιμήθηκε από τον πάπα Ευγένιο Δ' με το αξίωμα του καρδινάλιου.

Παράλληλα αναμίχθηκε στην κίνηση της Αναγεννήσεως και συνετέλεσε με τις μελέτες του και τις μεταφράσεις του από τα ελληνικά στα λατινικά, στη διάδοση των αρχών της Αναγεννήσεως με ελληνικό πνεύμα. Ίδρυσε μεγάλη βιβλιοθήκη αντιγράφοντας πολλές φορές ο ίδιος ελληνικά χειρόγραφα και αγοράζοντας άλλα από τους φυγάδες του Βυζαντίου, που είχε καταλυθεί. Παρά τη δράση του σαν επιφανή κληρικού της Ρωμαϊκής Εκκλησίας, ο Βησσαρίων παρέμεινε Έλληνας. Προστάτησε τους φυγάδες της Κωνσταντινουπόλεως (πριν και μετά την άλωση) και εργάστηκε επίμονα στην Ευρώπη, για να προετοιμάσει σταυροφορία και να διώξει τους Τούρκους.

Ο "Έλληνας καρδινάλιος", όπως τον αποκαλούσε η Ρώμη, την 13η Ιουλίου του 1453 έστειλε επιστολή στον δόγη της Βενετίας, όπου γράφει: "Ω της δυστυχίας μου! Δεν ημπορώ να το γράψω δίχως τον βαθύτατον πόνο: Γεγονός τόσο απαίσιον και φοβερόν, ώστε πρέπει να θρηνηθούν δι' αυτό όσοι έχουν μέσα των ολίγον ανθρωπισμόν, ιδιαίτερα, δε, οι χριστιανοί. Η Κωνσταντινούπολις, η πόλις με τιοιούτον αυτοκράτορα και τόσους εξαιρετικούς άνδρας, τόσας ενδόξους και αρχαίας οικογενείας, με τόσην αφθονία των αγαθών της γης ήκμαζεν, η πρωτεύουσα της Ελλάδος, η λάμπις και το κόσμημα της Ανατολής, το γυμνάσιο των καλλίστων τεχνών, η προστασία και το καταφύγιο της χριστιανικής πίστεως, κατελήφθη, εσυλήθη, διηπράγη, ελεηλατήθη... Δύναμαι όμως τώρα να ζητήσω βοήθειαν... χάριν της τιμής του χριστιανισμού, της σωτηρίας όλων των χριστιανών, της διατηρήσεως της πίστεως του Χριστού...".

Μερικές επιστολές του Βησσαρίωνα έχουν ιστορικό και φιλολογικό ενδιαφέρον, όπως εκείνη που απευθύνεται στον Αλέξιο Λάσκαρη Φιλανθρωπιό και στην οποία πραγματεύεται τη σύνοδο της Φλωρεντίας, εκείνη που παραδόθηκε σε πολλά χειρόγραφα του "Χρονικού" του Γεωργίου Φροντζή και εκείνη που απευθύνεται στον παιδαγωγό των παιδιών του Θωμά Παλαιολόγου. Σημαντικό είναι το έργο του - εγκώμιο που έγραψε για την πατρίδα του, την Τραπεζούντα.

Το μεγάλο όμως έργο εκείνο το οποίο τον κατέταξε μεταξύ των σημαντικότερων φιλολόγων της ιστορίας είναι το σύγγραμμά του ("Έλεγχος των κατ' Πλάτωνος βλασφημίες". Το έργο αυτό προκάλεσε τον ενθουσιασμό σ' όλους τους πνευματικούς κύκλους της Ιταλίας, Γαλλίας, Γερμανίας κτλ. Όλοι οι διανοούμενοι της εποχής εκείνης εκφράζονταν με απεριόραπτο ενθουσιασμό για το έργο του Βησσαρίωνα, έργο το οποίο πρώτη φορά έκανε τους ανθρώπους της Δύσης να γνωρίζουν πραγματικά τον Πλάτωνα.

(Από τη "Μακεδονία", 18 - 3 - 1999)

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
 ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
 Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
 Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
 ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ
 Οικονομολόγος - Συγγραφέας
 Θουκυδίδης 2 - Τηλ. (0331) 25.282
 Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ
 ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
 Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
 Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
 1.000 δρχ.

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ
 ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
 ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.
 ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 10 - ΤΗΛ. (0331) 66.913 - 61.160
 FAX (0331) 66.979

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

- Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.
- Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ "ΘΕΟΔΩΡΑ ΦΩΚΑ..."

Γ. Α. Κωνσταντίνου
Κωνσταντίνου Γεωργίου

Από πολύ μικρός είχα μάθει στο δημοτικό Σχολείο το μύθο της Αργοναυτικής εκστρατείας και μου δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι οι ελληνογενείς Έλληνες που πήγαν στην Κολχίδα με τα πλοία της προ τέσσερες χιλιάδες χρόνια, αφού πήρανε το χρυσό σκεπασμένο δέντρο ξαναγύρισαν πίσω και πήγε ο καθένας στον τόπο του και έτσι η μεγάλη αυτή εκστρατεία έμεινε χωρίς αποτέλεσμα και συνέληξε.

και τα έθιμα τους τους λεβέντικους χορούς τους και θάυμασα την αρχαϊζουσα γλώσσα τους.

Η φυσική τους ευφυΐα, η ζωτικότητα τους, η φιλοξενία τους, η δημιουργική τους ικανότητα, η κοινωνική τους πειθαρχία, η έμφυτος ευφυΐα τους και η προς την πρόοδο και τον πολιτισμό κλίση των Ελλήνων αυτών με την καλοκάγαθο ψυχήν, με εντυπωσίασαν και με έκαναν να τους αγαπήσω από τα μύχια της καρδιάς μου.

Διαβάζοντας για να μάθω την ιστορία του Ελληνικού αυτού λαού, βρέθηκα προ μιας καταπληκτικής σταδιοδρομίας τεσσάρων χιλιάδων ετών και διερωτήθηκα γιατί η Ελληνική ιστορία δεν άνοιξε διάπλατα την αγκαλιά της, για να βάλει μέσα σε ξεχωριστή μάλιστα και διακριτική θέση τα εκλεκτά αυτά τέκνα της Ελληνικής φυλής που μεταδώσαν τον Ελληνικό πολιτισμό στους βαρβάρους λαούς που κατοικούσαν γύρω από τη Μαύρη Θάλασσα και δημιούργησαν το σκληρό πυρήνα, γύρω από τον οποίο αγωνίστηκαν οι λαοί της κεντρικής, της ανατολικής και της βόρειας Μικρής Ασίας, για την επιβίωσή τους και τη λευτεριά τους.

Αλλά δεν είναι μόνον τουτό. Η γνήσια αυτή Ελληνική ράτσα των Ποντίων, δεν σημείωσε μόνον την παρουσία της εις την περιοχή του Πόντου, αλλά και σε πολλές περιοχές της Ελλάδας και τα νησιά της όπου τα γενναία τέκνα τους πολέμησαν ηρωικά για τη γενική υπόθεση της Ελληνικής λευτεριάς. Έτσι θα τους δούμε μα πολεμάνε στις θάλασσες, στα νησιά, στην Κύπρο, την Κρήτη, τη Μάνη και το Μοριά, από την πτώση της Βασιλεύουσας μέχρι την εθνεγερσία του 1821.

Το ανά χείρας μυθιστόρημα δεν είναι τίποτε άλλο παρά το ξέσπασμα του θαυμασμού ενός Έλληνα αξιωματικού, προς τον ηρωικό και μεγάλο Ποντιακό Ελληνισμό, του οποίου τη λαμπρή ιστορία επάξια συνεχίζουν οι κατεσπαρμένοι σε όλη την Ελλάδα Πόντιοι, μετά την θλιβερή εκδίωξη από την γη των προγόνων τους υπό των Τούρκων, το 1922 - 1923.

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας πρωτοστατεί

Η θέση της Ε.Λ.Β. στη Γεν. Συνέλευση της ΠΟΠΣ (28.3.99), Εκπρόσωπος Μ. Γερασιμιδής

Αγαπητοί Συμπatriώτες

Περισσότερο από δύο δεκαετίες παρακολουθούμε την Ομοσπονδία που μας εκπροσωπεί στον πολιτιστικό τομέα. Δυστυχώς δεν είμαστε ευχαριστημένοι από τα πεπραγμένα της εκάστοτε Διοίκησης. Συνεπώς και της σημερινής. Αγονήθησαν τελείως σημαντικές αποφάσεις συνεδρίων που αφορούν το παραδοσιακό τραγούδι, το χορό, την ενδυμασία και πλήθος άλλα θέματα μείζονος σημασίας.

Δεν υπήρξε στρατηγικός σχεδιασμός και συντονισμός του έργου μας. Κάποιοι νεοσύστατοι κυρίως, Σύλλογοι, δίχως την επιβεβλημένη αυτή ενημέρωση και στήριξη, λειτουργήσαν αρνητικά. Αν οι πρωτοβάθμιοι πολιτιστικοί φορείς δεν καταφέρουν να παντρέψουν την παράδοση με τον σύγχρονο τρόπο ζωής που έχει το στοιχείο της άκριτης, της ανεξέλεγκτης ξενομανίας, τότε, εκτός της πολιτείας, ευθύνη έχουν και οι λογής - λογής Ομοσπονδίες μας.

Πραγματοποιούνται στη χώρα μας εκδηλώσεις με ξένα συγκροτήματα έναντι εκατοντάδων εκατομμυρίων δρχ. μέσα από τα γνωστά κυκλώματα, και μεις, χωρίς ενιαία αποτελεσματική ηγεσία, αγωνιζόμαστε με πενταροδεκάρες να υλοποιήσουμε το ελληνοπρεπές πολιτιστικό μας έργο.

Αυτό δεν σημαίνει ότι έχουμε κλειστές τις πόρτες στην ξένη κουλτούρα. Δεν επιδιώκουμε την πολιτιστική αυτοαπομόνωση που είναι καταστροφική. Θέλουμε όμως να έρθει στον τόπο μας αυτό που αξίζει εκείνο που ταιριάζει στη χώρα του Παρθενώνα.

Όχι στο εισαγόμενο «πολιτιστικό» σκουπιδομάμι που απειλεί την Εθνική και πολιτιστική μας ταυτότητα. Εχουμε ύψιστο χρέος, πέρα από τις όποιες διαφορές στον οργανωτικό τομέα, να διεκδικήσουμε ενιαία και δυναμικά εκείνο που μας ανήκει για να πάμε μπροστά. Να κάνουμε πράξη τα παμποντιακά οράματα που παραμένουν εδώ και δεκαετίες στη σφαίρα των υποσχέσεων.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Γιάννης Μιχαηλίδης
Ο Γ. Γραμματέας
Μιχάλης Γερασιμιδής

"Η Ποντία Πηνελόπη"

Του κ. Γ.Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ
καθηγητή - λογογράφου

Μελετώντας κανείς με προσοχή τη σφριγηλή δημοτική ποίηση του Πόντου ανακαλύπτει μορφές ανάλογες με εκείνες του σφυρηλάτησε η δόκιμη ποίηση της μητροπολιτικής Ελλάδας.

Μια από τις μορφές αυτές, η Ποντία Πηνελόπη, θα μας απασχολήσει στη μελέτη μας αυτή. Βάση για το ξεδίπλωμα της μορφής της θα αποτελέσει το δημοτικό τραγούδι του Πόντου "Ο Μάραντος". Πρόκειται για λαϊκή προηγητική δημιουργία των αρχών του 13ου αιώνα περίπου.

Το τραγούδι αυτό με τις αρκετές παραλλαγές του δεν ξεπέρασε τα σύνορα του Πόντου παρά μόνο μετά το θλιβερό εκείνο ξερίζωμα από τα μωρμένα και αγιασμένα χώματα της Ανατολής. Κύριος πρωταγωνιστής του έργου είναι ο Μάραντος, ο Πόντιος Ακρίτας αξιωματούχος, που επιστρατεύεται από την πατρίδα για ν' αντιμετωπίσει τον αλλόθρησκο που είχε κατακτήσει ο εφιάλης του ειρηνικού Βυζαντίου.

Χρόνοι διαβήκανε πολλοί. Ο πόλεμος τέλειωσε. Τυχερός ο Μάραντος αφού γλύτωσε από το δειπνο του Θεού Αρη, παίρνει το δρόμο του γυρισμού. Η αποθυμία του φούντωσε. Αφού του μισητού πολέμου η έγνοια έπαψε πια να καταπονεί ανελέητα τη σκέψη του, ο νους του γοργοπτερούγος διασχίζει φαράγγια και βουνοκορφές για να σφιχταγκάλισει τη νυφική πασάδα, που προτού νιώσει τη θαλωρή της, βρέθηκε στο φοβερό πανηγύρι που με ξέχειλη χαίρεκαλία φρόντισε να φροντίσει κάθε τόσο να διοργανώνει ο άθλιος Θεός του πολέμου.

Τέλος στην πίκρα και στο χωρισμό. Οι αδικιοτυρανισμένοι νέοι σε ένα ειδυλλιακό και υποβλητικό περιβάλλον. Την αναγνώριση διευκολύνει το στυμνοδέσιμο του Μάραντου. Χωρίς καμία αμφιβολία και μεθυσμένη από ευτυχία η καρτερική Ποντία Πηνελόπη θα προφέρει μέσα σε κλάμα χα-

ράς τον ακόλουθο στίχο:

Κι αυτό το στυμνοδέσιμον
τη Μάραντε μ' ομάζει.
Η δύναμη της αληθινής συζυγικής αγάπης αποδείχθηκε πανίσχυρη. Έγινε τραγούδι, έγινε σύνθημα που συντάραξε όλα τα λαγκάδια και τις βουνοκορφές του πιστού φύλακα των ανοξίτηλων ελληνικών παραδόσεων και της χριστιανικής ποντιακής ορθοδοξίας.

Το τραγούδι αυτό, που έχει ιδιαίτερη λογοτεχνική και γλωσσολογική αξία, αποτελεί την κιβωτό για τη διαφύλαξη της τέλειας, της ιδανικής συζυγικής αγάπης, που την αποθανατίζει με το στόμα της γυναίκας του Μάραντου ο Πόντιος λαϊκός ποιητής. Σε τούτο το τραγούδι η αγάπη παίρνει την ιδανική της έκφραση. Δεν ήταν δυνατόν λοιπόν να μείνει χωρίς Πηνελόπη ο ποντιακός λαός. Έπλασε μια Πηνελόπη με σφόδρα αντρικεία να συντριψίσει τον παροσμό "μνηστήρες".

Ανάσπαλτον Πατρίδαν

Πόντιοι γης απανταχού
ολ ενάμαν ας ακούμε
να φασαρούμε, να παίρωμε
στά ντο δικαιώμασ'

Α τώρα, έρθεν ο καιρόν
να γράφνε σ' α βιβλία,
σον Πόντον πως εζήσανε
όλεν την ιστορίαν

Τραντέλλενες έτανε ολ
Σ' ου Πόντου, την Ελλάδαν
χιλιάδες εσοκτώθανε
χιλιάδες πα εκρεμάγαν.

Τα ξένα κράτη έχ' στα
όλα απ' έναν - έναν
Του Πόντου τα ιστορικά
σ' α βιβλία γραμμένα

Κι φταίγνε εκείν' που κ' έγραψαν
τ' ιμφόν την ιστορίαν,
φταίγνε ατοίν που κάθονταν
σ' α τρανά τα σκαμνία

Ελλάδα, άλλο μη τερείλ
γράφον την ιστορία σ',
άνοιξον την εγγόλια σου
για τ' όλα τα παιδια σ'

Του Πόντου ο Ελλεσιμόν,
ανάσπαλτον Πατρίδαν
για την Ελλάδαν πάντα εν
έναν τρανόν ασπίδαν.

Γιάννης Μιχαηλίδης

Σημ. «Αργοναυτής»: Με τους εκφραστικούς ποντιακούς στίχους του, που έχουμε μια έντονη απόκλιση προς τη γλαφυρότητα, έρχεται ο κ. Γιάννης Μιχαηλίδης να εκφράσει την απέραντη προσωπική του αγάπη για την ποντιακή ιστορία και παράλληλα, με την εκθετική διδασκαλία του, να τολήσει:

«Ελλάδα, άλλο μη τερείλ
γράφον την ιστορία σ',
άνοιξον την εγγόλια σου
για τ' όλα τα παιδια σ'».

Μάλιστα ένα από τα παιδια της (της Ελλάδας) είναι και ο μοναχογιός της, ο Πόντιος! Ο αγαπητός, κ. Γιάννης Μιχαηλίδης, κυριαρχείται από μια υψηλή κι αδιάπνυτη αγάπη προς την ποντιακή ιστορία, στην υπηρεσία της οποίας έβαλε τον ε-αυτό του αλόφυγο κι σφιδάκερλο.

Γιάννης Μικελιδής

Επιστολές

Πήραμε και δημοσιεύουμε την παρακάτω επιστολή του κ. Νίκου Ιωσηφιδή, μουσικού - φροντιστή. Ο κ. Ιωσηφίδης είναι ένας από τους παλιούς και υφραίους χορευτές της Λέσχης. Ο κ. Ιωσηφίδης είναι πάντοτε «παρών» στη Λέσχη.

Ράχη Βεροίας, 20 Φεβ. 1999
Κύριε Πρόεδρε,

με την επιστολή μου αυτή θέλω να συγχαρώ εσάς προσωπικά αλλά και όλους τους παράγοντες που συνετέλεσαν στην άσπρη οργάνωση του ετήσιου χορού της Ευξείνου Λέσχης της Βέροιας που έγινε χτες.

Οφείλω να ομολογήσω ότι ο χθεσινός χορός ήταν από τους ελάχιστους χορούς που με άφησαν ικανοποιημένο από όλες τις απόψεις. Η απλότητα, τα λιγοστά λόγια, το καλό φαγητό αλλά κυρίως η οργάνωση, η τάξη και η ποιότητα και το είδος του τραγουδιού και του χορού ήταν τα στοιχεία που έκαναν τη χθεσινή βραδιά μία από τις καλύτερες που έχουμε δει στον ποντιακό χώρο.

Με την ευκαιρία αυτή θέλω να επιστήνω πως όλοι εμείς οι πόντιοι που τιμήσαμε τον χορό της Ευξείνου Λέσχης δεν χρειαστήκαμε τουρκοσιφτετέλια και άλλα παρόμοια για να διασκεδάσουμε, αλλά τα γνήσια ποντιακά τραγούδια και οι χοροί ήταν αρκετά για να μας δώσουν ό,τι επιθυμούσαμε. Και δίνω σ' αυτό μεγάλη σημασία γιατί ο χώρος μας έχει προσβληθεί ανεπανόρθωτα από κάθε είδους φετοκοουλταυριόρρηδες και «καλλιτέχνες» τους οποίους εμείς (μετυχώς όχι όλοι) ηλιθίως ακολουθούμε και μιμούμαστε για να είμαστε στην «εξέλιξη» στον ποντιακό χώρο.

Ακόμη περισσότερο που μερικοί από μας πιστεύουν πως η δική μας μουσική είναι φτωχή και χρειάζεται να την εμπλουτίσουμε με κάθε είδους σήδια γενόμενα έτσι θυμάται της μουσικής τους άγνοιας.

Σε όσι αφορά την τάξη και την οργάνωση είναι σημαντικό να πούμε ότι σε μια κατάμηση αθούσα και με δεδομένη τη ζωντάνια και το ευέλιπτο της φυλής μας, η τάξη και η οργάνωση ήταν υποδειγματική.

ΜΠΡΑΒΟ λοιπόν σ' όλους που συνετέλεσαν στο να έχουμε όλοι μας μια υφραία βραδιά.

Εύχομαι τα φετινά αποτελέσματα να γίνουν οδηγός στις μελλοντικές εκδηλώσεις της Ευξείνου Λέσχης της Βέροιας ώστε όλοι μας να έχουμε έναν καλό λόγο να πούμε γι' αυτό.

Με εκτίμηση
Ν. Ιωσηφίδης

ΕΚΔΗΛΗ ΑΓΑΠΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΝΤΟ!

Του
κ. Ανδρέα Ελ. Ταταριδής

Ενας φιλότιμος συμπατριώτης, παθιασμένος με την ιστορία του Ποντιακού Ελληνισμού (σημ. άλλωστε και ποιος πόντιος δεν είναι παθιασμένος με την ιστορία του ποντιακού Ελληνισμού), ο κ. Αναστάσιος Νικ. Τροχόπουλος, από την δεύτερη γενιά των ποντίων, σκέφθηκε κάτι και το υλοποίησε: συνέγραψε μια μικρή, αλλά περιεκτική ιστορία και την ονόμασε "ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ".

Μέσα σε 40 σελίδες, χωρισμένη σε 7 κεφάλαια, συμπλήρωσε όλη την ιστορία του Ποντιακού Ελληνισμού από την αρχαιότητα έως σήμερα.

Εξ αρχής δείχνει ο κ. Τροχόπουλος την ειλικρινή του διάθεση: ομολογεί με παρηρησία: "δεν διεκδικώ - μας λέει - την ιδιότητα του συγγραφέα...", αλλά: "... επιθυμία μου είναι να αφυπνιστεί ο οργανωμένος ποντιακός χώρος και να καλέσει τους ιστορικούς του χώρους μας να καταγράψουν

από κοινού την ιστορία μας, σαν ένα ολοκληρωμένο και εμπειριστατικό έργο.

Ούτως ώστε να κατατεθεί στους αρμόδιους κρατικούς φορείς και η από ετών διεκδικησή μας, να εισαχθεί στα εκπαιδευτικά βιβλία και να έχει ενιαία έκφραση...".

Δεν είναι κι' άσχημη η πρόταση του κ. Τροχόπουλου. Πρέπει, πράγματι, να γίνει ευρύτερα γνωστή στον Μαθητικό κόσμο της χώρας μας η ιστορία του ποντιακού Ελληνισμού. Πρέπει να γίνει γνωστή στην Νεολαία μας τι ήταν, επιτέλους, αυτή η περίφημη Γενοκτονία των Ποντίων, αλλά και τι προσέφεραν οι ξεριζωμένοι Πόντιοι στην οικονομία της χώρας.

Πολλά είν' αυτά που πρέπει να μαθευτούν για την πορεία των Ποντίων ανά τους αιώνες. Αυτά όλα πρέπει να γίνουν κτήμα μάθησης των νέων μας! Και μόνο το Σχολείο με τα διδακτικά του βιβλία, μπορεί ν' αναλάβει αυτόν τον πράγματι εθνικό ρόλο, δηλ. της μαθησεως της ιστορίας του ποντιακού Ελληνισμού!

Ας ελπίσουμε ότι αυτή η φιλότιμη προσπάθεια του καλού μας αυτού συμπατριώτη, με το πιο πάνω βιβλίο του, θα ευοδωθεί!

Επ' ευκαιρία, αξίζει να τονισθεί μια πολλή πολλή χτυπητή χειρονομία του κ. Αναστασίου Τροχόπουλου, ότι δηλ. διανέμει ΔΩΡΕΑΝ το βιβλίο του σ' όποιον του το ζητήσει. Η Δ/ση του: Αναστάσιος Ν. Τροχόπουλος - Αριάδνης 34 - Κερατσίνι, Πειραιάς, Τ.Κ. 18757.

Οπότε και δι' αυτής της χειρονομίας του, φαίνονται καθαρά καθαρά τα αγνά κίνητρα του καλού αυτού συμπατριώτη μας, ο οποίος, όπως πληροφορήθηκα, τυγχάνει και πρόεδρος της Ενώσεως Ποντίων Νικαίας - Κορυδαλλού!

Κάτι τέτοιες προσπάθειες πρέπει κανείς να τις δημοσιοποιεί! Εγώ αυτό κάνω τώρα! Και πλέον αυτού, θεωρώ Ποντιακό μου καθήκον να συγχαρώ και τον κ. Α. Τροχόπουλο! Εύγε του, λοιπόν!

ΑΝΔΡΕΑΣ
ΕΛ. ΤΑΤΑΡΙΔΗΣ
Ζάκυνθος

Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΟΡΙΤΣΙΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΝΤΙΑΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΕΥΡ. Φ. ΧΕΙΜΩΝΙΔΗ

Στον Πόντο, κάτω από το ζυγό της δουλείας στους Τούρκους, και στο μικρότερο ελληνικό χωριό οι φτωχοί εκείνοι άνθρωποι, κόβοντας από το ψωμί τους, φρόντιζαν να μισθώσουν ένα τουλάχιστον δάσκαλο για να μαθαίνει γράμματα στα παιδιά τους. Το κορίτσι ερχόταν στον κόσμο ισότιμο με τ' αγόρι, χαρά του σπιτιού και καμάρι του, όσο κι εκείνο. Και ζούσαν μαζί, αγόρια και κορίτσια, τα πρώτα βάσανα της ζωής, τη φοίτηση στο σχολείο - ισότιμα και στην υποχρέωση να βγάλουν τουλάχιστον το δημοτικό.

Γιατί ίση ντροπή ήταν η αγραμματοσύνη και για το κορίτσι και για το αγόρι. Και το απολυτήριο του δημοτικού ήταν απαραίτητη προϋπόθεση για να γίνει ένα κορίτσι δεκτό στο πρότυπο σχολείο - εργαστήριο οικοτεχνίας της Αδελφότητας των Κυριών της Τραπεζούντας "Μέριμνα" όπως ήταν αρχικά στον Πόντο, η επωνυμία της σημερινής "Μέριμνα Ποντίων Κυριών".

Τούτη την ισοτιμία του κοριτσιού με το αγόρι τη βρίσκουμε, χτυπητά τονισμένη, μέσα στην ποντιακή οικογένεια με την παλιά, άρρηκτη συνοχή και την αυστηρή ιεράρχηση στην εσωτερική δομή. Τα "πρωτόκια", πανάρχαιο προνόμια του πρώτου παιδιού της οικογένειας, ίσχυαν όχι μόνο για το αγόρι, αλλά, αυτοδικαία και για το κορίτσι. Ήταν μεγάλη αδελφή, ή "Τρανέσα". Κι απέναντι όλων των αδελφών της, αγοριών και κοριτσιών, ο λόγος ήταν δικός της εκείνος που "μετρούσε", έπειτα από το λόγο της μητέρας, όσο ζούσε εκείνη. Μετά το θάνατο της μητέρας, βάραινε πια, προνομιακά, η δική της γνώμη στα οικογενειακά θέματα, ακόμα κι όταν παντρεμένη, ήταν φευγάτη από το πατρικό σπίτι και τ' αδελφία της είχαν σχηματίσει κι εκείνα δικές τους οικογένειες.

Ως και σήμερα πενήντα πέντε χρόνια ζωής μας εδώ, υπάρχουν ακόμα πάμπολλες, επώνυμες γνωστές στον κύκλο των περισσότερων από μας περιπτώσεις Ποντίων,

που ήρθαν παιδιά ή έφηβοι από τον Πόντο και διατηρούν τον παραδοσιακό σεβασμό προς την Τρανέσα.

Οφείλουμε να ομολογήσουμε ότι και στον Πόντο οι νέοι ήταν υποχρεωμένοι να υποστούν την πιεστική παρέμβαση των γονέων τους στην εκλογή του συντρόφου της ζωής τους - φαινόμενο, άλλωστε, γενικό σ' όλο τον ελληνικό χώρο παλαιότερα το οικογενειακό στοιχείο. Το κορίτσι ποτέ δε θεωρήθηκε αντικείμενο παζαρέματος. Γιατί και ποτέ δεν είχε πάψει να θεωρείται "άνθρωπος", με ψυχή και αξιοπρέπεια.

Όσο για την πιεστική μορφή της παρεμβάσεως των γονέων, για το "βέτο" που ήθελαν να ασκούν, είχε και αυτό την ηθική του δικαίωση. Την υποδουλώνει το ποντιακό γυναικό "το κορίτσι" αν αφήνεις, για ζουρνατχήμ θα παίρ' για ταουλτζήν", που στη μεταφορική του έννοια ανταποκρίνεται στην αναμφισβήτητη αλήθεια, ότι η αγάπη τυφλώνει.

Πίστευαν λοιπόν, οι μεγάλοι, με την ωριμότερη κρίση και το καθαρότερο μυαλό, ότι είχαν χρέος να προφυλάξουν τα παιδιά τους από λαθεμένες αποφάσεις, που θα είχαν επιπτώσεις σ' όλη την κατοπινή ζωή τους. Φυσικά, για την αγαθή τους προαίρεση δεν υπήρχαν περιθώρια αμφιβολίας, ούτε επιτρέπεται να χαρακτηρίσουμε την νοτροπία τους πρωτόγονη.

Το σχετικό με το θέμα μας μέτρο στα χρόνια των παππούδων μας το εκφράζει εύγλωττα το ποντιακό απόφθεγμα "Δωδεκάχρονο κορίτσι, για σον άντραν, για σον Αδ που σημαίνει ότι τα κορίτσια έπρεπε να παντρεύονταν μικρά, για να αποτρέπεται ο κίνδυνος αρπαγής τους από τους Τούρκους (οι Τούρκοι δεν έβαζαν στα χαρέμια τους παντρεμένες γυναίκες). Πόση, λοιπόν ωριμότητα κρίσεως μπορούσε να περιμένει κανείς από ένα κοριτσάκι, έσω 13, 14 ή 15 χρόνων, για να το αφήσει να διαλέξει μόνο του τον άντρα που θα έπαιρνε; Αλλά και πάλι, παρ' όλα αυτά, και τρυφερά ειδύλλια πλέκονταν ανάμεσα σε νέους και σε αίσιο τέλος έφταναν.

Αστικά κέντρα του Πόντου

1. Η Φάτσα

Η σύγχρονη Φάτσα, στους Αρχαίους και Βυζαντινούς χρόνους είχε το όνομα Σίδη, Φάβδα, Φασιδάνη, Φάδισα. Είναι μια παραλιακή πόλη ανάμεσα Κοτυώρων (Ορτού) και Οινόης, και έχει σήμερα 22.000 λαό.

Φαδισάνη (Φάτσα) σημαίνει η φαινή, η περίοπτη πόλη.

Τα ερείπια του ναού του Αγίου Κωνσταντίνου υπάρχουν σε απόσταση 2 χλμ, προς τα νοτιοδυτικά, και το μικρούλακι νησί "Ατά" βρίσκεται στη μέση του γραφικού λιμανιού.

Υστερα από την κατάκτηση του Πόντου από τους Τούρκους, η Φάτσα ξαναοικίστηκε από Ελληνικό πληθυσμό ανάμεσα στα 1750 και 1800. Το Ελληνικό στοιχείο της Φάτσας ήλθε κύρια από τα χωριά Σένη, Επάσα και Ασαρτζούκ.

Γύρω στα 1900 ήταν μικρή πόλη με 3000 κατοίκους. Απ' αυτούς οι 1800 ήταν Τούρκοι, 900 Έλληνες και 300 Αρμένιοι.

Η Ελληνική κοινότητα διατηρούσε δύο σχολεία με 200 μαθητές και μαθήτριες. Τους κατοίκους της Φάτσας, που διακρίνονταν για την εργατικότητα και φιλομάθεια, εκτιμούσαν και οι ίδιοι οι Τούρκοι. Η Φάτσα διατηρούσε την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου.

Στο εσωτερικό του κόλπου της Φάτσας βρίσκεται το χωριό Πουλεμάν, που είναι το αρχαίο Πολεμάνιο, από το όνομα του βασιλιά Πολέμωνα, γιο του ρήτορα Ζήνωνα από τη Λαοδικεία (σήμερα Λατίκ), αρχαία πόλη του Πόντου, βορειοανατολικά της Μερζιφούντας. Ο Πολέμων υπηρέτησε πιστά τον Ρωμαίο Μάρκο Αντώνιο, κι αυτός τον βοήθησε να σχηματίσει το βασίλειο το "Πολεμωνιακού Πόντου", που κράτησε από το 37 π.Χ. μέχρι το 62 μ.Χ.

Στην εποχή των Βυζαντινών "Πολεμωνιακός Πόντος" λεγόταν η ανατολική περιφέρεια του Πόντου με πρωτεύουσα τη Νεοκαισάρεια. Ενώ η δυτική περιφέρεια του Πόντου ονομαζόταν "Ελενόποντος", με πρωτεύουσα την Αμάσεια.

Βορειοανατολικά της Φάτσας βρίσκεται το Ιασόνιο ακρωτήριο και εκτείνεται η Ιασόνια παραλία. Σύμφωνα με το Ξενοφώντα εδώ αγκυροβόλησαν οι Αργοναύτες πηγαίνοντας για το Χρυσόμαλλο Δέντρο.

Κοντά στο Ιασόνιο ακρωτήριο (Γιασούν Μπουρνού), υπάρχει η έρημη εκκλησία "τη

Ιάσονος η Παναγία" στη μέση μιας πεδιάδας. Ο ιερός ναός είναι στο όνομα της Κοίμησης της Θεοτόκου. Εδώ στις 15 Αυγούστου γινόταν μεγάλο θρησκευτικό πανηγύρι. Ολόκληρες οικογένειες από τα Κοτύωρα, τη Βώνα, Φάτσα, και Οινόη συναθροίζονταν στην Ιασόνια άκρα και για 10 μέρες πανηγύριζαν.

Η πνευματική άνθηση και η κοινωνική πρόοδος, με το πλούσιο σε παραγωγή εσωτερικό, με την ζωηρή οικονομική επίδοση που την διέυθυναν οι Έλληνες, η Φάτσα βάδιζε το 1914 με βήματα γοργά από την καθυστέρηση για ανοικτούς ορίζοντες. Αλλά στα πρώτα βήματα για το καλύτερο μέλλον, η κατάρα του Α' πολέμου έβαλε την καταστροφική της παύλα.

Η Φάτσα δεν δοκίμασε την εξόντωση που έπαθαν οι άλλες Ποντιακές πόλεις. Αλλά έδωσε κι αυτή μπόλικο αίμα στον Θεό Μολώχ της εθνικής μας καταστροφής. Κ. Χιονίδης.

2. Η Αμάσεια

Η ΑΜΑΣΕΙΑ, η πατρίδα του Στράβωνα του γεωγράφου και πρωτεύουσα των βασιλέων του Πόντου Μιθριδατών, είναι μια φυσικά οχυρωμένη πόλη, ανάμεσα σε συμπαγείς ορεινούς όγκους που σχηματίζουν στην αριστερή πλευρά δύο ακροπόλεις, την μία ψηλότερα από την άλλη.

Στην πρώτη βρίσκονται οι λαξευμένοι τάφοι των Ποντίων βασιλέων που είναι τα αξιολογότερα μνημεία της περιοχής και οι οποίοι χρησιμοποιήθηκαν απ' τους πρώτους Χριστιανούς σαν τόποι λατρείας.

Στη δεύτερη και υψηλότερη δεσπόζει το κάστρο της πόλης. Ανάμεσα στους ορεινούς αυτούς όγκους τρέχει ο Ιρις ποταμός και στις όχθες του απλώνεται η πόλη που λόγω της θέσης της (ενώνει τα παράλια με την ενδοχώρα) και της φυσικής της οχύρωσης έπαιξε σπουδαίο ρόλο σ' όλα τα στάδια της ιστορίας του Πόντου και δέθηκε στενά με το δράμα της φυλής μας, γιατί εδώ λειτούργησαν τα δικαστήρια της Ανεξαρτησίας του Κεμάλ και έστειλαν στην κρεμάλα τους εκλεκτότερους των Ποντίων το Σεπτέμβρη του 1921.

Γιάννης Μελετιδής

ΜΙΜΗΣ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

"Πόντιος, και μάλιστα πολύ"

Κορυφαίος ποδοσφαιριστής του αιώνα στην Ελλάδα αναδείχτηκε πρόσφατα από τη Διεθνή Ομοσπονδία Στατιστικής και Ποδοσφαίρου (IFFHS) ο Μίμης Παπαϊωάννου, που άνοιξε την καρδιά του στο περιοδικό Status.

Σε συνέντευξη στον Στέφανο Δάνδολο, θυμάται τα πρώτα που ποδοσφαιρικά βήματα στη Νέα Νικομήδεια και στη Βέροια (εκεί γύρω στο '60) και αφηγείται το θρίλερ της μεταγραφής του.

Πώς κατέληξε στην ΑΕΚ (από την οποία, με την υπο-

γραφή, του πήραν ένα... ποδήλατο για να μην αργεί στις προπονήσεις) κι ενώ τον διεκδικούσαν ακόμα ο Ολυμπιακός, ο ΠΑΟΚ, ο Αρης και ο Απόλλων Καλαμα-

ριάς. Ο "ΠΑΠ" εξηγεί πώς του κόλλησαν το παρατσούκλι "βλάχος": "Δεν ήξεραν το όνομά μου (σ.σ. όταν πήγε στην ΑΕΚ) και ρωτούσαν "ποιος είναι αυτός", και έλεγαν ότι είμαι ένας βλάχος που ήρθε από το χωριό. Φυσικά δεν είμαι βλάχος, αλλά πόντιος, και πολύ μάλιστα".

Ο Παπαϊωάννου μιλά ακόμα για τον Νεστορίδη, τον Σιδέρη, τον Δομάζο, τα πρωταθλήματα με τον Τσάκναντι (1963, '68), τα χρόνια της φθοράς (71-73), τη μεγάλη ΑΕΚ του Μπάρλου, τον Μπάγεβιτς και τον Μαύρο.

Στον επίλογο εξηγεί από του προήλθε αυτή η απίστευτη αλτικότητα του: "Κατ' αρχήν ήταν έμφυτο στοιχείο, το οποίο όμως καλλιεργήθηκε στο χωριό μου. Περπατούσα σε δρόμους που τα δέντρα ήταν τόσο ψηλά, ώστε τα κλαδιά κρέμονταν από πάνω. Είχα, λοιπόν, αυτή τη συνήθεια, να πηδάω μικρός συνέχεια για να φτάσω τα κλαδιά...".

ΑΠΟ ΤΗΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
12 - 3 - 99

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ο «Αργοναύτης» ευχαριστεί θερμά τον πολύτιμο συνεργάτη του κ. Γιώργο Χ. Χιονίδη, για το ενδιαφέρον του να συγκεντρώσει και να στείλει προς δημοσίευση τα παρακάτω, σε φωτοτυπία, δημοσιεύματα:

1. «Ο Τραπεζούντιος Βησσαρίων», από τη «Μακεδονία», 18 - 3 - 1999.
2. «Πόντιος, και μάλιστα πολύ», «Μίμης Παπαϊωάννου», από την «Ελευθεροτυπία», 12 - 3 - 1998.
3. «Πρόλογος» από το μυθιστόρημα «Θεοδώρα Φωκά...», του ε.α. Αντιστρατήγου Καραγιάννη Γεωργίου.
4. «Εκδόσεις 1998», Ντίνος Χριστιανόπουλος, «Οι Ρωσοπόντιοι».